

Центри соціально-психологічної реабілітації в епіцентрі кризи

Охопивши майже весь світ, фінансово-економічна криза не оминула й Україну. Але в нашій країні вона має своє особливе обличчя. Одна з прикмет кризи «по-українськи» – це байдужість держави до людини, що опинилася сам на сам із жорстокими життєвими реаліями сьогодення.

Криза починається з економіки, але неминуче впливає на суспільне життя, руйнує долі мільйонів людей. Люди у розпачі – їх звільняють з роботи, не платять зарплати, та ще й ті кляті кредити! Вони втрачають квартири, машини, дачі... І це набагато більше, аніж просто майно. Це – життя людини: рідний дім, побудований власними руками; квартира для дітей, на яку заробляли майже все життя; маленький бізнес, у який вкладено не тільки капітал, але й душу... Люди прощаються із своїм минулим та своїми найзаповітнішими мріями, втрачають віру в майбутнє, здатність протистояти життєвим випробуванням. Страждають і ті, хто звик до безбідного життя, бо не можуть змиритися з втратою статусу, не вміють виживати, не знають, як собі дати раду.

Але найважче тим, хто і раніше жив на межі жебрацтва. Їхню уяву бентежить примара мало не голодомору. Люди, чиє життя пов'язане з бюджетним фінансуванням, бояться залишитися взагалі без будь-яких засобів до існування.

Тож українці страждають не лише матеріально, але, насамперед, психологічно. Як стверджують фахівці, люди перебувають у стані хронічного стресу, розпачу і безнадії. Відчуття безвиході призводить до депресивних станів, апатії, неадекватної поведінки та навіть суїцидів. Зростає рівень соціальної напруги, економічна катастрофа спричиняє панічні настрої та

агресивні прояви, що можуть призвести до некерованих протестів і навіть до соціального вибуху...

Хто допоможе людині в ці складні часи? В цивілізованих країнах працює ціла армія психологів та соціальних робітників. Існують численні заклади соціального спрямування, які опікуються тими, хто втратив роботу та житло. В Україні психологи теж існують, але як відомо, – лише у великих містах і за великі гроші. Тож як рятуватися пересічним громадянам?

В Україні існують структури, котрі надають безкоштовну психологічну допомогу і мають досвід роботи з населенням, що перебуває у депресивному стані. Мова йде про центри соціально-психологічної реабілітації, спеціалісти яких впродовж багатьох років надавали допомогу населенню, що постраждало внаслідок Чорнобильської катастрофи. Це унікальні установи, підпорядковані МНС України, аналогів яким в Україні немає. Впродовж багатьох років Центри працювали за Чорнобильською програмою ООН, а згодом і за Чорнобильською Програмою ПРООН Відродження та Розвитку в Україні. Це структури європейського зразку, концепція діяльності яких розроблялась із залученням міжнародних експертів. Але разом із тим, центри соціально-психологічної реабілітації – це звичайні бюджетні установи із усіма притаманними їм проблемами.

То, може, в існуючих умовах збільшено фінансування і штат цих центрів, може, по всій Україні відкривають аналогічні установи, щоб лікувати стражденні душі і запобігати ескалації соціальної напруги? Адже наразі таких центрів усього п'ять. Все, на жаль, навпаки. Влада ніби не розуміє усієї важливості кризової психологічної допомоги в період тотальних економічних негараздів. Ніби не усвідомлює, що масове соціальне збурення становить загрозу національній безпеці. На даному етапі ситуація парадоксальна. Фінансування центрів на поточний рік настільки мізерне, що обсяги надання психологічної допомоги скорочуються до символічних.

Психологи, соціальні педагоги та соціальні працівники ось-ось

перестануть допомагати населенню, бо через нестачу фінансування безкоштовні пункти психологічної допомоги доведеться просто закрити! Звичайно, бюджет країни в умовах кризи обмежений, але постає питання пріоритетів. Психологічне здоров'я є важливою складовою здоров'я людини загалом. Центри соціально-психологічної реабілітації мають не менше суспільне значення, ніж лікарні.

То хто ж допоможе, розрадить, прихистить людину у розпачі? Чи схаменеться влада, чи почує крик душі знедолених?

Ольга КИРИЛЕНКО,
фахівець із зв'язків з громадськістю
та пресою Києво-Святошинського ЦСПР